

PAPER DETAILS

TITLE: KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİKLERİNİN İSLEVSSELLİĞİ ÜZERİNE BİR ALAN

ARASTIRMASI: BARTIN ÖRNEĞİ

AUTHORS: ,Ramazan SENGÜL

PAGES: 67-86

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/18839>

KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİKLERİNİN İŞLEVSİLLİĞİ ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI: BARTIN ÖRNEĞİ

*Doç. Dr. Ramazan ŞENGÜL**

ÖZET

Çalışmanın amacı alan araştırması üzerinden Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin işlevselliğini incelemektir. Ülkemizde Cumhuriyetten günümüze kadar köylerin kalkınmasına yönelik çeşitli politikalar uygulanmıştır. Kırsal kesimin ekonomik ve sosyal yönden gelişme beklentilerine merkezi yönetimler kayıtsız kalmamıştır. Köye yönelik politikalar ağırlıklı olarak merkezi yönetimler tarafından yürütülmüş, mahalli idare birlikleri konusunda yaşanan politika değişikliği sonrasında Köylere Hizmet Götürme Birlikleri ön plana çıkmıştır. Yerel dinamiklerin sürece dahil edilmesiyle bu birliklerden beklenen kırsal yerleşimlerin sorunlarına etkili ve kalıcı çözümler bularak köy kalkınmasını yerel öncelikler doğrultusunda gerçekleştirmesidir.

Anahtar Kelimeler: Köy Kalkınması, Merkezi Yönetim, Köylere Hizmet Götürme Birliği

Jel Kodu: D73, H70, R51, R58,

A FIELD RESEARCH ON THE FUNCTIONALITY OF THE VILLAGE SERVICE UNIONS: BARTIN CASE

ABSTRACT

The aim of study was to examine the functionality of the Village Service Union with the field research. In our country, various policies were implemented for the development of villages, from the Republic to the present day. The central governments could not stay indifferent to the expectations of economic and social development in rural areas, Policies for the village are mainly carried out by the central government. Following the policy change in local administrative unions, Village Service Union has come to the fore. Along with the inclusion of the local dynamics to the process it is expected from these units to realize the the development of the village in line with local priorities by finding effective and permanent solutions to the problems of rural settlements,

Keywords: Village Development, Central Administration, Village Service Union

Jel Codes: D73, H70, R51, R58.

* Kocaeli Üniversitesi İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
Anketin uygulanması ve değerlendirilmesinde sağladıkları katkılardan dolayı Kurucaşile Kaymakamı Ahmet Gazi KAYA, Yrd. Doç. Dr. Oktay KOÇ ve Arş. Gör. N.İşıl ÇETİNKAYA'ya teşekkür ederim.

GİRİŞ

Kırsal kalkınmanın nasıl gerçekleştirileceği ülkelerin temel sorun alanlarından. Kimi ülkelerde kırsala yönelik kamu politikaları merkezden belirlenip uygulanırken kimi ülkeler ise yerinden yönetim politikalarıyla kırsal kalkınmayı hedeflemektedir. Merkezi yönetimin inisiyatifine dayanan kırsal kalkınma modelleri yanında yerel dinamiklerin sürece dahil edildiği modeller yaygınlık göstermektedir. Türkiye’de 1960 sonrası ulusal düzeyde uygulanan planlı kalkınma politikalarında köylerin kalkınmasına yönelik çeşitli yaklaşımlar benimsenmiştir. Ancak kırsal yerleşim yerlerinin oldukça parçalı bir yapıya sahip olması ve farklı özellikler göstermesi merkezi düzeyde yapılan planlama ile kırsal alanların hizmet öncelikleri arasında uyumsuzluklara sebebiyet vermiştir. Ulusal planlama politikalarıyla kırsal kalkınma konusunda istenilen sonuçlara ulaşılamaması merkezi yönetimin uhdesinde gerçekleştirilen köylerin gelişimine yönelik kamu politika anlayışında yeni arayışları gündeme getirmiştir.

Köy kalkınmasına ilişkin olarak yerel yönetim birliklerinin yasal zeminde yetki ve sorumluluklarının son dönemde güçlendirildiği görülmektedir. 2005 Yılında kabul edilen 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu köy kalkınmasına ilişkin kamu politikalarının ilçe düzeyinden belirlenmesini esas almıştır. Oluşturulan Köylere Hizmet Götürme Birlik modeliyle köylerin hizmet beklenti ve önceliklerinin bütünlük içinde ve rasyonel şekilde tespiti ve sonuçlandırılması amaçlanmıştır. Köylerin kalkınmasında yerinden yönetimin güçlendirilmesiyle yaşanan paradigma değişikliğiyle dikkatler Köylere Hizmet Götürme Birlikleri üzerine çevrilmiştir. Köylerin gelişimine yönelik politikaların başarısında Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin işlevselliği önem taşımaktadır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Cumhuriyetten günümüze köye yönelik politikaların gelişimi analiz edilmiştir. İkinci bölümde Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin geçirdiği kurumsallaşma süreci ortaya konulmuştur. Üçüncü bölümde ise Bartın ili Köylere Hizmet Götürme Birliklerinde gerçekleştirilen anket sonuçları açıklanmış ve elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

1. CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE KÖYE YÖNELİK POLİTİKALARIN GELİŞİMİ

Türkiye’de kırsal yerleşimlerin kalkındırılmasına yönelik politikalar Cumhuriyet dönemiyle yeni bir ivme kazanmıştır. Kırsal kesimde yaşayan nüfusun toplam nüfus içinde ağırlıklı yer tutması kırsal kalkınma politikalarını önemli hale getirmiştir. 1924 yılında 442 sayılı Köy Kanunu kabul edilerek köy yönetimlerinin yapısı ve işleyişine hukuki bir hüviyet kazandırılmıştır. Tüzel kişilik tanınan köy yönetimleri ekonomik, sosyal, tarım, sağlık gibi kalkınmaya ilişkin birçok alanda yetkili ve sorumlu

tutulmuştur. Ancak köy yönetimlerine bırakılan görevler maddi, teknik ve personel yetersizliğinden dolayı etkili şekilde yerine getirilemediğinden devletin yardımı ve müdahalesi zorunlu olmuştur (Keleş, 2009: 215-216). Keleş'e göre Cumhuriyet döneminde uzun bir süre köye yönelik politikalar parçacıl nitelik göstermiş ve romantik bir köycülük yaklaşımı hakim olmuştur. Bu nedenle kırsal kalkınmaya yönelik tek yanlı politikalarla istenilen sonuçlara ulaşılamamıştır (2009: 215).

Merkezi yönetim, 1960 öncesi dönemde tarımsal faaliyetlerin vergilendirilmesine ilişkin aldığı kararlarla köylülere destek olmuştur. Tarım ürünlerinden aşarın kaldırılması 1929 ekonomik buhranından en fazla etkilenen kitlenin vergi yükünü hafifletmiştir (Keleş, 2009: 198-199). Vergi yükünün köylerden şehirlere kaydırılmasına ilişkin politikalar yoksul köylülerin korunmasına yöneliktir (Çetin, 1999: 215). 1960 Dönemiyle beraber kalkınma stratejisinde değişiklik yapılmış ve planlı kalkınma anlayışı benimsenmiştir. Kalkınma planlarında tarımda modernleşme, kooperatifleşme, tarımsal kredi politikaları, taban fiyat politikaları konuları değişmezken toplum kalkınması, köy-kentler gibi bazı planlama modelleri ise ya değişikliğe uğramış veya terkedilmiştir (Keleş, 2009: 223).

Türkiye'de planlı kalkınma dönemini başlatan ve 1963-1967 yıllarını kapsayan Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planıyla kırsal kalkınmanın hızlandırılması için toplum kalkınması anlayışı uygulamaya koyulmuştur. Toplum kalkınması politikaları gereğince gönüllülük esas alınmak suretiyle kırsal nüfusun kalkınma çabalarına aktif katılımı amaçlanmıştır. Merkezi yönetim ile kırsal kesimde yaşayanların kuracağı dinamik işbirliği üzerinden kurgulanan toplum kalkınması bütün ülkeye yaygınlaştırılamamıştır (DPT, 2006: 35). Toplum kalkınması anlayışının başarısızlık sebepleri incelenirken köy, ilçe, il ve bölge basamaklarının plan ve programlarının merkezi yönetimin plan ve programlarıyla uyum sağlamaması faktörü gözden kaçırılmamalıdır (Keleş, 2009: 219).

Kırsal kalkınmada merkezi yönetimin müdahalesi 1965 yılından itibaren Köy İşleri Bakanlığı tarafından başlatılan Çok Yönlü Kırsal Alan Planlamasında görülür. Köylerin kendine yeter hale getirilmesini amaçlayan bu politikalar pilot köyler üzerinde denenmek istenmiştir. Ancak halk katılımının yetersizliği, mali sorunlar, önceliklerin tespitindeki hatalar nedeniyle uygulamaya aktarılmasında başarılı olunamamıştır (Keleş, 2009: 217).

Köy-Kent ile Tarım Kentleri yaklaşımları ise CHP, MHP ve DSP tarafından geliştirilen ve birbirine benzeyen yaklaşımlar olup kırsal kalkınmaya odaklanmıştır. Kent ile köyün yaşam biçimlerini birleştirerek köye kentsel bir nitelik kazandırma düşüncesi eskilere dayanır. Kırsal yerleşim alanlarını fiziki, ekonomik ve toplumsal açılardan iyileştirmeye yönelik politikalar bütünü kapsayan köy-kent yaklaşımı sadece Türkiye ile

sınırlı kalmamış, Yugoslavya, Çin Halk Cumhuriyeti, İsrail gibi ülkelerde çeşitli adlar altında uygulanmıştır (Keleş, 2009: 221-222). 1977 yılı Hükümet Programında benimsenen “köy-kent” modeli, merkez köy çalışmalarının yerini almıştır. Uygulama için iki pilot yöre seçilmekle birlikte, köy-kent uygulaması 1979 yılında sona ermiştir. 1980’li yıllarda merkez köy niteliğindeki yerleşim yerleri belirlenerek kırsal alana yönelik hizmetlerin bu merkezler aracılığıyla çevre yerleşim yerlerine ulaştırılması hedeflenmiştir. 1983-1990 yılları arasında, merkez köylerde özellikle eğitim, sağlık, sosyal tesisler, ulaşım, elektrik, içme suyu gibi altyapı hizmetlerinde, örgütlenme, yem ve süt fabrikası gibi kırsal sanayi tesislerinin yaygınlaşmasında bazı anlamlı gelişmeler görülmüştür (DPT, 2006: 36). Köy-kent yaklaşımı üç açıdan eleştirilmiştir. Birincisi, köy-kent yaklaşımı ulusal kalkınma planlarında sanayileşmeye öncelik veren yaklaşımla çelişmekteydi. İkincisi, köy-kent yaklaşımı ağır sanayinin kırsal kesime kaydırılması şeklinde yanlış algılamaya konu olmuştur. Üçüncüsü, köy-kentler ülkedeki yerleşme düzeninin bütünü dikkate alınarak belirlenmemiştir (Keleş, 2009: 223).

Başlangıcından itibaren kalkınma planlarında kırsal kalkınma konusunda beliren eğilim köy kalkınması olmuştur. İlk beş planda kırsal kalkınma ile köye ve köylüye yönelik politikalar özdeş kabul edilmiştir. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planıyla birlikte kırsal kalkınma politikaları köy kalkınmasından çıkarılarak daha geniş bir perspektifte ele alınmıştır. Bölgesel ve yöresel gelişme başlığı altında incelenerek bölgesel gelişme farklılıkları bağlamında ortaya konulmuştur. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı köy esaslı yaklaşıma dönmüş, köylerin toplulaştırılması, cazibe merkezlerinin oluşturulması gibi yaklaşımları ele almıştır. Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2007-2013) Avrupa Birliği (AB) ile ilişkiler dikkate alınarak hazırlanmış ve kırsal kalkınma, bölgesel gelişmeler bağlamında ele alınmıştır (Yeşilbaş, 2011: 172). Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planıyla birlikte kırsal kalkınma politikalarında AB yeni bir değişken haline gelmiştir. Planda kırsal kalkınmanın AB kırsal kalkınma politikalarına uyumlu olması öngörülmekte ve kırsal kalkınma fonlarının yönetimi ve etkin kullanımına ilişkin idari kapasitenin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Kırsal kalkınmaya destek sağlamak amacıyla il özel idareleri öncelikli olmak üzere yerel yönetimler ile yerel yönetim birliklerinin teknik, mali ve kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi öncelikler arasındadır (<http://www.dpt.gov.tr>).

Türkiye’de köy kalkınma politikalarını zorlaştıran faktörlerin başında kırsal yerleşim birimlerinin durumu gelir. Dokuzuncu Beşyillik Kalkınma Planında belirtildiği üzere kırsal yerleşim birimlerinin parçalı ve dağınık bir yapıya sahip olmaları fiziki ve sosyal alt yapı hizmetlerinin etkin ve yaygın bir şekilde sağlanmasını sınırlandırmaktadır (<http://www.dpt.gov.tr>). Benzer bir tespit 2006 yılında kabul edilen Ulusal

Kırsal Kalkınma Stratejisi (2007-2013) belgesinde şu şekilde yapılmıştır: “2005 yılı itibarıyla, yaklaşık 35 bin köy ve sayıları 40 bini aşan köy bağlı yerleşim birimi bulunmaktadır. Türkiye’de kırsal yerleşimlerin plansız, dağınık, küçük ve sayıca fazla olması, köylerin önemli bir bölümünün yüksek, eğimli ve engebeli alanlarda kurulmuş bulunmaları fiziki ve sosyal altyapı hizmetlerinin sunumunun aksamasına neden olduğu gibi, kırsal yerleşimlerin kalkınma açısından belirleyici olan ekonomik ölçeği yakalayamaması sonucunu doğurmaktadır” (DPT, 2006: 9).

Köy ve kent yerleşimleri arasındaki gelişmişlik farklarının giderilmesi ulusal kalkınma stratejilerinin odak noktasını oluşturmuştur. Kırsal kesime yönelik kalkınma politikalarında merkezi yönetimle beraber il özel idareleri ve köy yönetimlerine sorumluluk verilmiştir. İl özel idareleri Osmanlı’nın son dönemi ve Cumhuriyetin ilk yıllarında kırsal alana kamu hizmetlerinin götürülmesinde dikkat çeken kuruluşlar olmuştur (Kartal ve Demirhan, 2010: 81-82). Bu süreçte mahalli idare birlikleri de yasal ve kurumsal kapasitelerini kullanarak köylerin kalkınmasına yönelik hizmetler yapmışlardır. Özellikle Köylere Hizmet Götürme Birlikleri kırsal yerleşimlerin sorunlarını çözmek ve köy-kent gelişmişlik farkını dengelemek misyonunu üstlenmiştir.

2. KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİKLERİNİN KURUMSALLAŞMA SÜRECİ

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nın 10 maddesinde yerel yönetimlerin gerek ülke içindeki gerekse ülke dışındaki yerel yönetimlerle işbirliği yapabilecekleri ve birlik kurabilecekleri belirtilmiştir. 1982 Anayasası’nın 127. maddesine göre yerel yönetim birlikleri Bakanlar Kurulu izniyle kurulabilmektedir. Bakanlar Kurulu izninin aranması 1980 öncesinde olduğu gibi kimi yerel yönetim birliklerinin siyasal güç kazanmasının engellenmesine yönelik bir düzenleme olarak yorumlanmıştır (Emre, 2000: 311). Anayasal dayanak bulunmasına karşın 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununa kadar yerel yönetim birlikleri müstakil bir kanuna sahip değildi. Kırsal kalkınmaya yönelik hizmetlerini çeşitli kanun hükümlerine istinaden kurdukları birlikler vasıtasıyla gerçekleştirmişlerdir.

2.1. MAHALLİ İDARE BİRLİKLERİ KANUNU ÖNCESİ KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİKLERİ

442 Sayılı Köy Kanunu nüfusu 20 000’den fazla olan yerleşim yerlerini şehir olarak adlandırırken nüfusu 20 000’nin altında olan yerleşim yerlerini ikili bir ayrıma tabi tutmuştur. Kanunda nüfusu 2 000’den az olan yerleşim yerlerine köy, nüfusu 2 000 ile 20 000 arasında olan yerleşim yerlerine kasaba denilmektedir. Türkiye’de 1927 yılında nüfusun % 75.8’i köylerde % 24.2’si kentlerde yaşamaktaydı. 1990 Yılında bu oranlar sırasıyla % 41 ve % 51 olmuştur (Geray, 1999a: 62). İdari ölçütü esas alan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) il ve ilçe merkezlerinde yaşayanları

kentsel nüfus içinde değerlendirmektedir. TÜİK'ten önce istatistiklerden sorumlu olan Devlet İstatistik Kurumu da aynı ölçütü kullanmaktaydı (Gündüzöz, 2011: 120). 2012 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre il ve ilçe merkezlerinde ikamet edenlerin oranı % 77,3'tür (<http://www.tuik.gov.tr>). 1927'den günümüze kent ve köy nüfusu tersine bir seyir izlemiştir. Köy nüfusu azalırken kent nüfusu artış göstermiş ve toplam nüfusun 2/3'nü aşmıştır.

Köy Kanununa göre iki veya daha fazla sayıda köyün bir araya gelip ortak hizmet üretmesi mümkündür. Kanunda öngörülen bu işbirliği metodu kısa süreli ve az sayıda köyü ilgilendiren hizmetler içindir. İlçenin bütün köylerini ilgilendiren hizmetlerde, süreklilik gösteren ihtiyaçlar söz konusu olduğunda daha kapsayıcı işbirliği modeli olan Köylere Hizmet Götürme Birlikleri kurulmuştur. Üreticilerin karşılıklı işbirliğini esas alan kooperatif birliklerinden farklı bir teşkilatlanma olan Köylere Hizmet Götürme Birlikleri yerel yönetimler kanunları çerçevesinde faaliyette bulunmuşlardır. Köylerin özellikle altyapı ihtiyaçlarının karşılanması hususuna yoğunlaşan bu birlikler ülkenin her tarafına yayılmışlardır (Geray, 1999b: 33-35).

Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin kurulmasına ilişkin çalışmalar 1937 yılına kadar gider. İçişleri Bakanlığı 04.01.1937 tarihinde yayınladığı 31 sayılı genelgeyle köy birliklerinin kurulmasını öngörmüş ve bu amaçla kanun hazırlanacağını belirtmiştir. Köy birliklerine ilişkin sözü edilen kanun çıkarılamamıştır. (DPT, 2000: 31).

5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunundan önce yerel yönetimler başta 1580 sayılı Belediye Kanunu olmak üzere diğer kanun hükümlerine dayanarak birikleşme yoluna gitmişlerdir. Yerel yönetim birlikleriyle ilgili en kapsamlı düzenlemeleri içeren 1580 sayılı Belediye Kanununa göre belediyeler, zorunlu veya isteğe bağlı görevlerinin bir veya birkaçını kuracakları birlikler aracılığıyla görebilecekti. Birliklerin oluşumunda gönüllülük esas alınmıştı. Belediye Kanunu, birliklerin örgütlenmesini belediye örgütlenmesini örnek alarak yapmıştır. Belediye Kanunundaki düzenlemeler köyler arasında kurulacak birlikler için de geçerliydi (Arslan, 2003: 209; Emre, 2000: 311). Köylere Hizmet Götürme Birliklerine ilişkin 1989'da İçişleri Bakanlığı tarafından Tip Tüzük kabul edilmiştir. Tip Tüzüğün mülki idare amirleri tarafından farklı şekilde yorumlanması nedeniyle uygulamada Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin hukuksal yapısı konusunda karışıklıklar yaşanmıştır (Görün ve Kara, 2009: 550; Arslan, 2003: 215; DPT, 2000: 32; Zengin, 1999: 172-173). Birlik meclisi ve encümeninin kompozisyonu birliğin kabul ettiği tüzüğe göre şekillenmekteydi. Köy hizmetleriyle ilgisine bakılmaksızın birçok daire amiri veya memur doğal üye kabul edilmiştir. İlçe yazı işleri müdürü, mal müdürü, milli eğitim müdürü gibi kamu görevlileri doğal üye sıfatıyla birliğin kararlarında etkili olmuşlardır (Kara ve Palabıyık, 2006: 102).

Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin gelirleri üye belediye ve köy yönetimlerinin aktardığı gelirlerden oluşmaktaydı. Birliklerin kendilerine bırakılan görevleri etkili şekilde yerine getirebilmesi mali yapılarıyla yakından ilgilidir. Birlik üyesi belediye ve köy yönetimlerinin bütçe gelirlerinden belli bir oranda birliğe destekte bulunması gereklidir. Ancak köy yönetimlerinden istenilen seviyede katkı sağlanamamıştır. Köy yönetimleri birlik yatırımlarının kendi köylerine katkı sağlayıp sağlamayacağı hususuna göre birliğe mali destekte bulunmakta ve diğer durumlarda güçlük çıkarmaktaydılar. Benzer bir sorun belediyelerin mali katkısında yaşanmıştır. Belediyelerin birliğe ödenek ayırmasında yatırımın belediyeyle ilgisi ve belediye ile kaymakam ilişkisi rol oynamıştır (Zengin, 1999: 176-177). Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin gelir ve gider yapısı standart değildi; tüzük dışı gelir ve giderlere sahiptirler ve ihale mevzuatı karşısındaki durumları belirsizdi (Arslan, 2003: 216).

Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin personel açığı diğer sorun alanı olmuştur. Altyapı hizmetlerinin ağırlıklı yer kapladığı birlik faaliyetleri için yeterli teknik personele sahip olamamışlardır. Birlik bütçeleri yeter sayıda ve sürekli olarak personel istihdamını gerçekleştirebilecek durumda değildi (Zengin, 1999: 177-178).

1980 sonrası Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin yaygınlaşması kaymakamların sayesinde gerçekleşmiştir. İlçe özel idarelerinin kurulmaması, il özel idarelerinin ilçelerde kaymakamları dışlayan yapısı ve ilçelerin mali imkanlarının olmaması nedeniyle kaymakamlar köyle ilgili işleri ilgili birimlere havale etmekteydiler. Köy işlerinden sorumlu makam olmalarına karşın kaymakamlar, hizmet taleplerinin başka kurumlarca gerçekleştirilmesini beklemenin getirdiği olumsuzlukları aşmak üzere Köylere Hizmet Götürme Birliklerini kurmuşlardır. Birliklerin kurulmasında kırsal nüfusun talebinden ziyade kaymakamların yönlendirmesi etkili olmuştur (Arslan, 2003: 221-222). Kaymakamların yönetim anlayışları ve köy kalkınmasını sahiplenme güdülerini birliklerin başarısını etkilemiştir (Zengin, 1999: 176).

2.2. MAHALLİ İDARE BİRLİKLERİ KANUNU SONRASI KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİKLERİ

Köylere Hizmet Götürme Birlikleri, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununda doğrudan düzenleme konusu olmuştur. Yeni kanunla her ilçede Köylere Hizmet Götürme Birliği kurulması özendirilmiştir. Köylere Hizmet Götürme Birliklerindeki eski yapı büyük ölçüde korunmuştur (Esen, 2011: 58). Köylere Hizmet Götürme Birlikleri ilçe düzeyinde kurulur. İlçeler, taşra teşkilatının basamağı olarak kamu hizmetlerinin rasyonel şekilde sunulmasında optimal büyüklüğe sahiptir (DPT, 2000: 32). Kırsal kalkınma politikalarında ilçenin en uygun yönetsel

birim olarak görülmesinin nedenleri Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas raporunda şu şekilde sayılmıştır:

“1. İlçeler halkın gözünde başvurulacak ilk yönetim basamağı durumundadır. Halk arasında dilek ve ihtiyaçların kaymakam tarafından karşılanacağına dair inanç vardır. Köylü, köyün işlerinde en etkili kişi olarak kaymakamı görmektedir.

2. Gözlemler, kaymakamların köy işlerinde önemli roller oynadıklarını göstermektedir. Kaymakam, en çok köy işleri ile uğraşmaktadır.

3. İlçe, köye hizmet götürme kuruluşların, teknik hizmetlerin büyük çoğunluğunun bir arada bulunduğu ve köy topluluğuna en yakın yönetsel basamaktır. Köy hayatının gerektirdiği hizmetlerin çoğunu, gerekli mali kurumları, gönüllü ve kooperatif kuruluşları bir arada toplayan taşra örgütüdür.

4. İlçe idaresi, halk-devlet işbirliğine, halkın karşılıklı yardım ve destekli imece geleneklerine dair olumlu örnekler vermiştir.

5. İlçeler aynı zamanda planlı ve programlı çalışma alanında da olumlu örnekler vermişlerdir.

6. Öğrenim ve yetişmeleri açısından kaymakamlar, ilçe düzeyinde kalkınmanın devingenliğini en iyi biçimde anlayabilen durumdadırlar. Kaymakamlar; köy kalkınmasında halk-devlet işbirliği açısından gerekli önderliği, eşgüdümünü yapmaya elverişli bulunmaktadırlar” (DPT, 2000: 23-24).

5355 Sayılı kanununun 18. maddesine göre ilçelerde, tarım ürünlerinin pazarlanması hariç olmak üzere, yol, su, kanalizasyon ve benzeri altyapı tesisleri ile köylere ait diğer hizmetlerin yürütülmesine yardımcı olmak, bizzat yapmak, yaptırmak ve kırsal kalkınmayı sağlamak üzere, tüm köylerin iştiraki ile o ilçenin adını taşıyan, Köylere Hizmet Götürme Birliği kurulabilmektedir. Kanun, Bakanlar Kurulunu Köylere Hizmet Götürme Birlikleri kurulmasında genel izin vermeye yetkili kılmıştır. Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin ilçenin adını taşıyacak olması standartlaşmaya yönelik bir kanuni düzenlemedir. Önceki uygulamada köy birlikleri, ...Köylere Hizmet Götürme Birliği, ...Köylere Hizmet Götürme Birliği, ...İlçesi ve Köylere Hizmet Götürme Birliği, ...İlçesi Toplum Kalkınma Birliği gibi farklı isimlerle faaliyette bulunmuşlardır (Arslan, 2003: 215).

Köylere Hizmet Götürme Birlikleri teşkilat yapısında başkan, meclis ve encümen olmak üzere üç organ bulunur. Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin yürütme organı olan birlik başkanı merkez ilçelerde vali veya görevlendireceği vali yardımcısı, diğer ilçelerde kaymakamdır. Köylere Hizmet Götürme Birlik Meclisi, birlik başkanı başkanlığında, birliğe üye köylerin muhtarları ve ilgili ilçeden seçilen il genel meclisi üyelerinden

oluşur. Köylere Hizmet Götürme Birlik Encümeni ise birlik başkanının başkanlığında, meclisin kendi üyeleri arasından gizli oyla seçeceği iki il genel meclisi üyesi ve iki köy muhtarı olmak üzere beş kişiden oluşur.

Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin başarısında kaymakamların rolü önemlidir. Kaymakamlar halka yakın kamu görevlileridir. Hükümetin temsilcisi olarak kaymakamlar, köy yönetimi ve ahalisi tarafından otoritesi kabul edilmiş kişilerdir (Aydın, 2013: 179). Kırsal kesimde yaşayanlarca resmi otoriteyle özdeşleştirilirler. Proje temelli yönetim anlayışının kilit aktörü durumunda olan kaymakamlar Köylere Hizmet Götürme Birlikleri vasıtasıyla kırsal kalkınma politikalarında mobilize edilmişlerdir.

Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin öz gelirlerine ilişkin müstakil bir düzenleme mevcut değildir. 5355 Sayılı kanunda birlik gelirleri sayılırken köylere hizmet götürme birlikleri için il özel idaresi bütçesinden pay ayrılacağı belirtilmiştir. İl özel idaresi bütçe gelirlerinin ne kadarının köylere hizmet götürme birliklerine aktarılacağı, köylere hizmet götürme birliklerinin sunacağı yatırım plânı, yıllık çalışma programı ve uygulama projelerine göre il genel meclisince kararlaştırılmaktadır. Ayrıca bakanlık ve diğer kamu kurumlarından ödenek aktarılması mümkündür. Bakanlık ve diğer merkezi yönetim kuruluşları köye yönelik hizmetlere ilişkin yapım, bakım ve onarım işleri, bölünmüş yol, elektrifikasyon, köy yolu, içme suyu, sulama suyu ve kanalizasyon yatırımlarını, kendi bütçelerinde bu hizmetler için ayrılan ödenekleri Köylere Hizmet Götürme Birliklerine aktarmak suretiyle gerçekleştirebilirler. Mevcut yöntem il özel idareleri için de geçerlidir. Köylere Hizmet Götürme Birliklerine aktarılan ödenekler tahsis amacı dışında kullanılamaz. Köylere Hizmet Götürme Birlikleri bütçe olanaklarına göre sözkonusu yatırımlara kendi bütçelerinden ödenek aktarabilirler. Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları ile il özel idareleri tarafından ödenek aktarma yoluyla yapılacak yatırımların mutlaka Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin görev alanında olması gerekmemektedir. Ayrıca Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (KÖYDES) kapsamında köy yönetimlerine ayrılan ödenekler Köylere Hizmet Götürme Birlikleri vasıtasıyla kullanılmaktadır. 2005 Yılından itibaren uygulanan KÖYDES Projesi sayesinde köylerin altyapı eksikliklerinin giderilmesinde, köyde yaşayanların hayat standardının yükseltilmesinde, az gelişmiş yörelerin sosyo-ekonomik kalkınmasında ve köyden kente göçün önlenmesinde olumlu gelişmeler kaydedilmiştir (Öğüt vd., 2008: 105).

Uzun bir geçmişi olmasına karşın Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin teşkilat yapısında kadrolu memur ve işçi sayısı yetersiz olup taşınmaz mal, teknik ekipman donanımları bulunmamaktadır (Esen, 2011: 59). Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin personel ihtiyacını kendi personelini istihdam etmek suretiyle karşılaması mümkündür. Köylere

Hizmet Götürme Birlikleri, ihtiyaca göre hizmet sözleşmesi yoluyla personel alımı yapabilir. Bu yolla gerçekleştirilecek personel istihdamı koşula bağlanmıştır. Kanuni sınırlamaya göre Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin yıllık toplam personel giderleri gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin Vergi Usul Kanununda belirlenen yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın % 10'unu aşamaz. Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin personel ihtiyacını karşılamak üzere kullanabileceği diğer kaynak ildeki kamu kurumlarının personelinden yararlanmaktır. Birlik başkanı vali veya kaymakamların birlik hizmetlerini yürütmek üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarından personel görevlendirmeleri mümkündür.

2011 yılı sonu itibarıyla yerel yönetim birlik sayısı 1.402 olup toplam içindeki Köylere Hizmet Götürme Birlik sayısı 910'dur. Geri kalan birlikler 170'i içmesuyu birliği, 68'i belediye hizmet birliği, 70'i turizm birliği, 132'si çevre altyapı hizmet birliği, 15'i özel idare-belediye hizmet birliği, 2'si ulusal düzeyde birlik, 13'ü kalkınma birliği ve 22'si diğer birlik şeklinde dağılım göstermektedir (MİGM, 2012: 13).

Köylere Hizmet Götürme Birlik modelini genel olarak olumlu bulan Canpolat, uygulamada modelin etkinliğini sınırlayan kimi sorunlara işaret etmektedir. Birliklerin mali kaynak açısından il özel idarelerine bağımlı olması, idari ve teknik kapasitelerinin sınırlı olması, birlik meclislerinde il genel meclis üyelerinin temsil edilmesi eleştirdiği hususlardır (2009: 540).

Köylere Hizmet Götürme Birlikleri kırsal alandaki ölçek problemini aşmak üzere geliştirilen bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımın hedefi tek tek köylerin kapasitesini aşan ortak sorunların çözümlenmesinin ilçe ölçeği üzerinden gerçekleştirilmesidir. Kırsal yerleşimi temsilen seçilmişlerin yer aldığı Köylere Hizmet Götürme Birlik modelinin en önemli avantajı somut ihtiyaçların belirlenmesini kolaylaştırıp politika tercihlerini birliklere bırakmasıdır. Farklı çıkarlar arasında uzlaştırıcı ve yönlendirici işlev gören merkezi yönetimin otoritesi ile yerel temsil gücünün birleştirildiği bu model, daha dinamik ve hızlı bir köy kalkınmasına elverişli imkanlar sunmaktadır.

3. KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİKLERİ ALAN ARAŞTIRMASI

3.1. ARAŞTIRMA ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Araştırma ölçeği daha önce yapılan çalışmalar (Örn:Görün ve Kara 2009; Kara ve Palabıyık 2006), ilgili literatür (Örn:Zengin 1999; Arslan 20003) ve tarafımızca Köylere Hizmet Götürme Birlik üyeleriyle yapılan kısıtlı da olsa mülakatlar esas alınarak oluşturulmuştur. 17 Sorudan oluşacak şekilde yapılandırılan ölçekte 1:Tamamen katılmıyorum 2:Katılıyorum 3:Ne katılıyorum ne katılmıyorum 4:Katılıyorum 5:Tamamen katılmıyorum derecelerinde 5'li likert ölçeği kullanılmıştır. Verilerin toplanmasından sonra yapılan faktör analizinde yasal yeterlik, mali yeterlik, teşkilat yeterliği ve etkinlik olmak üzere ölçeğin 4 boyuta ayrıldığı gözlenmiştir. Güvenilirlik

analizinde Cronbach Alpha katsayısı 0,92 olarak tespit edilmiştir. Faktör analizi sonucunda ortaya çıkan boyutları ölçen sorular aşağıda verilmiş olup geliştirilen ölçek çalışması ekte sunulmuştur.

Yasal yeterlik boyutu: 1. 2. 3. 4. 6.13. sorular

Mali yeterlik boyutu: 8. 9. 10. 11. sorular

Teşkilat yeterliği boyutu: 12. 14. 15. 17. sorular

Etkinlik boyutu: 5.7.16. sorular

3.2. ARAŞTIRMANIN EVRENİ, YÖNTEMİ, VERİLERİN ANALİZİ VE BULGULAR

Köylere Hizmet Götürme Birlikleri alan araştırmasının örnekleme Bartın ilidir. Kolay erişim nedeniyle kasıtlı örneklem seçimine gidilmiştir. Verilerin kolayca toplanması olanağı sağladığı için Bartın ilindeki Köylere Hizmet Götürme Birlikleri seçilmiştir. Bartın'ın seçilmesinin diğer nedeni kırsal nüfusun kentsel nüfustan fazla olmasıdır. Türkiye ortalamasının tersine 2012 TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine göre Bartın'da nüfusun % 63.83 kırsal kesimde (belde/köy) yaşamaktadır. Bartın'ın köy sayısı 260'dır¹. Bartın'ın Merkez ilçe, Amasra, Kurucaşile ve Ulus olmak üzere 4 ilçesi bulunmaktadır. Anket, Bartın'ın 4 ilçesindeki Köylere Hizmet Götürme Birlik üyesi mülki idare amiri, il genel meclis üyesi ve köy muhtarı olmak üzere 15 kişiye uygulanmıştır. Anketin değerlendirilmesinde çapraz tablo analizi uygulanmıştır. Örneklem sayısının düşük olması (n:15) çalışmada nitelikli fark analizi yapılması ve genellemelerde bulunulması imkanını zayıflattığından tanımlayıcı istatistiklerden çapraz tablo analizinin kullanımını zorunlu kılmıştır.

Tablo 1:Katılımcıların Cinsiyeti

	Sayı	Yüzde (%)
Erkek	15	100,0
Kadın	-	-

Ankete katılanların hepsi erkektir.

Tablo 2:Katılımcıların Öğrenim Durumu

	Sayı	Yüzde (%)
İlkokul	1	6,7
Ortaokul	6	40,0
Lise	2	13,3
Önlisans	1	6,7

¹ http://www.bartın.gov.tr/?page_id=140, (Erişim Tarihi:12.04.2013).

Lisans	5	33,3
Toplam	15	100,0

Ankete katılanların % 40'ı ortaokul, % 33,3'ü lisans, % 13,3'ü lise, % 6,7'i önlisans ve % 6,7'i ilkokul mezunudur.

Tablo 3:Katılımcıların Görev Süresi

	Sayı	Yüzde (%)
0-10 yıl	11	73,3
11-20 yıl	4	26,7
Total	15	100,0

Ankete katılanların % 73,3'ü 0-10 yıl aralığında, % 26,7'i 11-20 yıl aralığında görev süresine sahiptir.

Tablo 4:Katılımcıların Yaş Durumu

	Sayı	Yüzde (%)
25-40	6	40,0
41-50	7	46,7
51-60	2	13,3
Toplam	15	100,0

Ankete katılanlardan 41-50 yaş aralığında bulunanların oranı % 46,7, 25-40 yaş aralığında bulunanların oranı % 40 ve 51-60 yaş aralığında bulunanların oranı % 13,3'dür.

Bartın ili Köylere Hizmet Götürme Birlik üyelerinden geliştirdiğimiz ölçek vasıtasıyla toplanan veriler SPSS 16.0 istatistik programıyla analiz edilmiş olup oluşturulan çapraz tablolar aşağıda sunulmuştur. Tablolamada katılımcıların hiç işaretlemedikleri seçenekler gözardı edilmiştir. Analizde geliştirilen ölçeğin alt boyutlarıyla katılımcıların görev durumları karşılaştırılmıştır. Özellikle görev durumlarının seçilmesinin nedeni Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin yapısıyla ilgilidir. Köylere Hizmet Götürme Birlikleri atanmış kamu görevlisi ile yerel seçilmişlerden oluşmaktadır. Yerel seçilmişler, il özel idaresi ve köy olmak üzere iki ayrı yerel yönetim biriminin temsilcileridir. Farklı statülere sahip Köylere Hizmet Götürme Birlik üyelerinin araştırma konusuna ilişkin değerlendirmelerinin anlamlı olacağı ve bütüncül bir perspektif sunacağı düşünülmüştür.

Tablo 5: Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin Yasal Yeterliği Hakkındaki Görüşler

Yasal Yeterlik		Görev			Toplam
		Mülki İdare Amiri	İl Genel Meclis Üyesi	Köy Muhtarı	
Katılmıyorum	Sayı	0	2	0	2
	%	,0%	40,0%	,0%	13,3%
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	Sayı	3	1	4	8
	%	75,0%	20,0%	66,7%	53,3%
Katılıyorum	Sayı	1	2	2	5
	%	25,0%	40,0%	33,3%	33,3%
Toplam	Sayı	4	5	6	15
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Mülki idare amirlerinin % 25'i Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin yasal yapısının yeterli olduğu kanısındadır. % 75'i yasal yeterlik konusunda net bir kanaate sahip değildir. Yasal yeterlik konusunda olumsuz kanaat belirten mülki idari amiri olmamıştır. İl genel meclis üyelerinin % 40'ı yasal yeterliğe olumlu bakarken % 40'ı yasal yapının yetersiz olduğunu düşünmektedir. İl genel meclis üyelerinin % 20'si ise yasal yeterlik konusunda fikir sahibi değildir. Köy muhtarlarının % 33,3'ü yasal yeterlik konusunda olumlu görüş bildirirken % 66,7'si kanaat belirtmemiştir. Toplamda Köylere Hizmet Götürme Birlik üyelerinin yarısından fazlasının (%53,3) yasal yeterliğe ilişkin fikri bulunmamaktadır. % 33,3'ü yasal yeterlik konusunda olumlu görüş bildirirken % 13,3'ü olumsuz görüş bildirmişlerdir.

Tablo 6: Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin Mali Yeterliği Hakkındaki Görüşler

Mali Yeterlik		Görev			Toplam
		Mülki İdare Amiri	İl Genel Meclis Üyesi	Köy Muhtarı	
Katılmıyorum	Sayı	0	2	0	2
	%	,0%	40,0%	,0%	13,3%
Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Sayı	1	0	3	4
	%	25,0%	,0%	50,0%	26,7%

Katılıyorum	Sayı	3	3	3	9
	%	75,0%	60,0%	50,0%	60,0%
Toplam	Sayı	4	5	6	15
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin mali açıdan yeterli olduğuna ilişkin görüşe mülki idare amirlerinin % 75'i katılırken % 25'i fikir beyan etmemiştir. İl genel meclis üyelerinin % 60'ı mali yapıyı yeterli bulurken % 40'ı yetersiz bulmaktadır. Köy muhtarlarının % 50'si mali yeterlik konusunda olumlu görüş belirtirken % 50'si fikir beyan etmemiştir. Toplamda üyelerin % 60'ı Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin mali açıdan yeterli olduğu kanısındayken % 13,3'ü yetersiz olduğunu düşünmektedir. Üyelerin % 26,7'nde mali yapının yeterliliğine ilişkin lehte veya aleyhte kanaat oluşmamıştır.

Tablo 7: Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin Teşkilat Yapısının Yeterliği Hakkındaki Görüşler

Teşkilat Yeterlik		Görev			Toplam
		Mülki İdare Amiri	İl Genel Meclis Üyesi	Köy Muhtarı	
Kesinlikle Katılmıyorum	Sayı	0	1	0	1
	%	,0%	20,0%	,0%	6,7%
Katılmıyorum	Sayı	0	0	3	3
	%	,0%	,0%	50,0%	20,0%
Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Sayı	3	1	1	5
	%	75,0%	20,0%	16,7%	33,3%
Katılıyorum	Sayı	1	3	2	6
	%	25,0%	60,0%	33,3%	40,0%
Toplam	Sayı	4	5	6	15
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Mülki idare amirlerinin % 25'i Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin teşkilat yapısını yeterli bulurken % 75'i herhangi bir kanaate sahip değildir. İl genel meclis üyelerinin % 60'ı teşkilat yapısını yeterli bulurken % 20'si yetersiz bulmakta ve kalan % 20'nin ise net bir kanaati bulunmamaktadır. Köy muhtarlarının % 33'ü teşkilat yapısının yeterli olduğu kanısındadır. Muhtarların % 50'si yetersizlik yönünde görüş beyan ederken % 16,7'si kanaat belirtmemişlerdir. Toplamda üyelerin % 40'ı

Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin teşkilat yapısını yeterli bulurken % 26,7'si yetersiz olduğunu düşünmekte, %33,7'sinin ise fikri bulunmamaktadır.

Tablo 8: Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin Etkinliği Hakkındaki Görüşler

Etkinlik		Görev			Toplam
		Mülki İdare Amiri	İl Genel Meclis Üyesi	Köy Muhtarı	
Kesinlikle Katılmıyorum	Sayı	0	1	0	1
	%	,0%	20,0%	,0%	6,7%
Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Sayı	2	1	1	4
	%	50,0%	20,0%	16,7%	26,7%
Katılıyorum	Sayı	2	2	5	9
	%	50,0%	40,0%	83,3%	60,0%
Kesinlikle Katılıyorum	Sayı	0	1	0	1
	%	,0%	20,0%	,0%	6,7%
Toplam	Sayı	4	5	6	15
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Mülki idare amirlerinin % 50'si Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin etkin olduğunu düşünürken % 50'si olumlu veya olumsuz kanaat belirtmemişlerdir. İl genel meclis üyelerinin % 60'ı Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin etkin olduğu, % 20'si etkin olmadığı kanısındayken % 20'si herhangi bir kanaate ulaşamamıştır. Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin etkin olduğu yönündeki güçlü destek köy muhtarlarına aittir. Muhtarların % 83,3'ü Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin etkin olduğu kanısındayken olumsuz görüş bildiren muhtar bulunmamaktadır. Toplamda üyelerin % 66,7'si Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin etkin olduğuna inanmaktadırlar. Üyelerin % 6,7'si etkinlik konusunda olumsuz kanaate sahipken % 26,7'si kanaat belirtmemişlerdir. Ortaya çıkan sonuç kırsal kalkınma açısından Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin başarılı olduğunu tespit eden Görün ve Kara'nın çalışmasıyla örtüşmektedir (2009: 561).

SONUÇ

Türkiye'de zaman içinde farklı modeller vasıtasıyla kırsal kalkınmanın sağlanması amaçlanmıştır. İlk beş yıllık kalkınma planından itibaren köy kalkınması değişik isimler altında inceleme konusu olmuştur. Köy yönetimlerinin idari, mali ve teknik bakımdan yetersiz kalması nedeniyle köylerde ve köy bağlularında yaşayanların sorunlarının çözümü merkezi yönetim veya il özel idarelerinden beklenmiştir. Yasal dayanakların

yetersiz kalması kırsal ölçekte yerel potansiyelin harekete geçirilmesinde sorunlara sebebiyet vermiştir.

Kırsal kalkınma politikalarını son dönemde etkileyen faktörlerden birisi Avrupa Birliği'ne üyelik sürecidir. Avrupa Birliği'nde kırsal kalkınma bölgesel kalkınmayla beraber değerlendirildiğinden yerel yönetim birimlerinin etkisi gittikçe önem kazanmaktadır. Bu nedenle kırsal nüfusa yönelik hizmetlerde yerel yönetimlerin ve onların kurmuş oldukları birliklerin kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi gerekmektedir. 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu yerel yönetim birliklerinin örgütlenmesi ve işleyişinde karmaşıklığı ortadan kaldırarak standartlaşmayı sağlamıştır. Ülkedeki Köylere Hizmet Götürme Birlikleri bir örnek şekilde kurulan ve işleyen bir yapıya kavuşmuştur.

Alan araştırmamızdaki bulgulara göre mevcut birlik modelinin kanunla sınırları çizilen köylerin ihtiyaçlarının karşılanmasında işlevsel olduğu kanaati ortaya çıkmıştır. Bu noktada mülki idare amiri olarak kaymakamların konumu ve etkisi gözden kaçırılmamalıdır. Doğrudan kullanabilecekleri belirli bir bütçeyle kaymakamlar, seçilmişlerin desteği altında köye yönelik projelerin gerçekleştirilmesinde inisiyatif almaktan çekinmemektedirler. Ankette yasal yeterlik konusunda olumsuz kanaat ortaya çıkmamasına karşın yasal yapının anlaşılmasında belirsizlik hakimdir. Ankete katılanlar literatürde ortaya çıkan eğilimlerin aksine modelin mali ve teşkilat yeterliği konusunda olumlu kanaat taşımaktadırlar. Alan araştırmamız Bartın iliyle sınırlı olarak küçük bir örneklem sayısı üzerinden gerçekleştirilmiştir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda örneklem sayısının artırılması Köylere Hizmet Götürme Birlik modelinin işlevselliğine ilişkin daha güçlü genellemelerin yapılmasına olanak sağlayacaktır.

Ek:Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin İşlevselliğine İlişkin Anket Formu

I.KISIM

Cinsiyetiniz

Erkek () Kadın ()

Yaşınız:

25-40 () 41-50 () 51-60 () 61-70 () 71 ve üzeri ()

Öğrenim Durumunuz:

İlkokul () Ortaokul () Lise () Önlisans () Lisans () Yüksek Lisans ()
Doktora ()

Göreviniz:

Mülki İdare Amiri (Vali veya Kaymakam) () İl Genel Meclis Üyesi () Köy
Muhtarı ()

Görev Süreniz:

0-10 () 11-20 () 21-30 () 31 ve Üzeri ()

II. KISIM

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılmıyorum Ne katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1.Köylere Hizmet Götürme Birlikleri'nin seçilmiş ve atanmışlardan oluşan karma yapısı, birliğin daha etkin olmasını sağlamaktadır.	1	2	3	4	5
2.Birlik başkanının mülki idare amiri olması, birlik hizmetlerinin sağlıklı sunulması açısından gereklidir.	1	2	3	4	5
3.Birlik başkanı, Birlik Meclisi tarafından seçilmelidir.	1	2	3	4	5

4.Birliklerin etkin olabilmesi için müstakil bir kanuna ihtiyaç vardır.	1	2	3	4	5
5.Bakanlıkların köylere yönelik altyapı hizmetlerini birlikler aracılığıyla yapmaları birlikleri görev açısından rahatlatmaktadır.	1	2	3	4	5
6.Birliklerin görev tanımları belirsizdir.	1	2	3	4	5
7.Birlik organlarının kararlarının uygulamaya aktarılmasında sorunlar yaşanmaktadır.	1	2	3	4	5
8.Birlik gelirlerinin önemli kısmı merkezi idare tarafından sağlanmaktadır.	1	2	3	4	5
9.Birlikler görevleriyle orantılı maddi kaynaklara sahiptir.	1	2	3	4	5
10.Birlik üyesi yerel yönetimlerden alınan maddi katkıların oranı yetersizdir.	1	2	3	4	5
11.Birliğin kaynakları görevleri doğrultusunda kullanılmaktadır.	1	2	3	4	5
12.Birlik görevleriyle ilgili gerekli araç-gereç ve donanıma sahiptir.	1	2	3	4	5
13.Birlik teşkilat yapısı birliğin iyi işlemesi için yeterlidir.	1	2	3	4	5
14.Birliğin görevlerini yerine getirebilmesi için ilçedeki kamu personelinin yararlanması gereklidir.	1	2	3	4	5
15.Birlikler, görevlerinin gerektirdiği teknolojik altyapı olanaklarına sahiptir.	1	2	3	4	5
16.Birlikler, köylerin kalkınmasına önemli katkılar sağlamaktadır.	1	2	3	4	5
17.Görevlerin daha etkin yürütülebilmesi için, birlik personelinin eğitilmesi bir ihtiyaçtır.	1	2	3	4	5

KAYNAKÇA

ARSLAN, Yılmaz (2003) “Köylere Hizmet Götürme Birlikleri, Problemleri ve Çözüm Önerileri”, *Türk İdare Dergisi*, 438, s.209-223.

AYDIN, Ahmet Hamdi (2013) *Türk Kamu Yönetimi*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

CANPOLAT, Hasan (2009) “Türk Yerel Yönetim Sisteminde Ölçek Sorunu ve Son Dönemde Yapılan Düzenlemelerin Değerlendirilmesi”, *Ulusal Kalkınma ve Yerel Yönetimler 4.Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyum Bildirileri 1* (içinde), TODAİE Yayını No:25, s.529-545.

ÇETİN, Türkan (1999) “Cumhuriyet Döneminde Köycülük Politikaları: Köye Doğru Hareketi”, *75 Yılda Köylerden Şehirlere* (içinde), İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları, s.213-230.

DPT Devlet Planlama Teşkilatı (2006) *Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi*, <http://www.dpt.gov.tr/duyurular.htm>, (Erişim Tarihi:28.01.2013).

DPT (2000) *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Raporu*, www.kalkinma.gov.tr/DocObjects/Download/3137/oik538.pdf, (Erişim Tarihi:24.01.2013).

EMRE, Cahit (2000) “Türkiye’de Yerel Yönetim Birlikleri Uygulamasına Genel Bir Bakış: Gözlemler-Değerlendirmeler”, *Yerel Yönetimler Sempozyum Bildirileri*, TODAİE 304, ss.311-319.

ESEN, Mahmut (2011) “Köylere Hizmet Götürme Birlikleri ve Köydes Projesi”, *İdarecinin Sesi*, s.58-61. http://www.tid.web.tr/ortak_icerik/tid.web/144/58-61%20mahmut%20esen.pdf, (Erişim Tarihi: 25.01.2013).

GERAY, Cevat (1999a) “İşlendirme Açısından Kırsal Gelisme Yöneltilerimiz”, *AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 54/2, ss.61-99.

GERAY, Cevat (1999b) “Kırsal Kalkınma Yöneltileri, İlçe Yerel Yönetimi ve İlçe Köy Birlikleri Önerisi”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt: 8, Sayı : 2, ss.11-42.

GÖRÜN, Mustafa ve Kara, Mustafa (2009) “Yerelden Ulusala Kalkınmada İşbirliği: Mahalli İdare Birlikleri Çanakkale Uygulaması”, *Ulusal Kalkınma ve Yerel Yönetimler 4.Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyum Bildirileri 1* (içinde), TODAİE Yayını No:25, ss.547-565.

GÜNDÜZÖZ, İlker (2011) “Kırsal Kalkınma Ekseninde KÖYDES Projesi ve Köy Reformu”, *Türk İdare Dergisi*, Yıl 83, Sayı 471-472, ss.117-142.

KARA, Mustafa ve PALABIYIK, Hamit (2006) “Mahalli İdare Birlikleri Kanunu-Toplum Kalkınması ve Çanakkale Köy Birlikleri”, *Türk İdare Dergisi*, Yıl 78, S.450, ss.95-115.

KARTAL, Nazım ve DEMİRHAN, Yılmaz (2010) “Kırsal Alana Yerel Hizmetlerin Götürülmesi ve İlçe Belediyesi Örneği”, 5. Kamu Yönetimi Sempozyumu Türk Kamu Yönetiminin Yapısal ve İşlevsel Sorunları (içinde), Orhan Gökçe ve M. Akif Çukurçayır (Editörler), Konya, s.77-86.

KELEŞ, Ruşen (2009) *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, İstanbul: Cem Yayınevi.

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü (MİGM) (2012) *2011 Yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu*, <http://www.migm.gov.tr/Dokumanlar/2011MAHALLIIDARELERGENELFAALIYETRAPORU.pdf>, (Erişim Tarihi:24.12.2012).

ÖĞÜT, Adem, TÜRKER, Necdet ve ÖZTOPRAK, Abdullah Abid (2008) “Kaymakamların İş Tatminine Köydes Projesinin Öngörülen Etkileri: Betimleyici Bir Çalışma”, *Türk İdare Dergisi*, 460, s.105-120.

YEŞİLBAŞ, Mehmet (2011) “Kırsal Kalkınma Politikalarının Gelişim Çizgisi ve Planlı Dönemde Kırsal Kalkınma Yaklaşımları”, *Türk İdare Dergisi*, 470, s.153-176.

ZENGİN, Eyüp (1999) *Yerel Yönetim Birlikleri*, Konya: Mimoza.

Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2007-2013), <http://www.dpt.gov.tr/PortalDesign/PortalControls/WebIcerikGosterim.aspx?Enc=83D5A6FF03C7B4FCA4AC267A17F0C0F5>, (Erişim Tarihi:24.01.2013).

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13425>, (Erişim Tarihi: 01.02.2013).